

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan popoldne, izjavni modelje in praznike.
Ima arati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin., za uradne razglase 120 K, za poslano in reklame 2 K. — Pri naročilu nad 10 objav popust.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.
Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
v Jugoslaviji: celoletno naprej plačan . K 120 — polletno 60 — 3 mesečno 30 — 1 10 —
V inostranstvu: celoletno K 140 — polletno 70 — 3 mesečno 35 — 1 12 —
Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 94.
Dopolne sprejema se podpisane in zadostno frankovane.
Rekopisov ne vrača.
Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Boljševizem.

Ce se hoče razumeti pojem boljševizma v njegovih metamorfozah, ga je treba razdeliti v tri jasno ločene periode: vzrok in postanek boljševizma ter njega konec.

Grof Czernin, ki je povedal mnogo nesmisla v svojem dosedanjem življenju, je zadel nehote pravo, ko je opredelil v svojih »Spominih« boljševizem tako-le: »Oče mu je bila svetovna vojna, mati trpljenje in lakota.« In Ludendorff je rekel nekoč: »Boljševizem je mogoče samo v premaganih državah.« Tako ni bil boljševizem v početku kaka pozitivna doktrina, ampak obup, upor proti vsemu obstoječemu, maščevanje za krivice in prestalo trpljenje. In ti pojavi so bili tem silnejši, čim večje so bile socialne razlike, in so bili mogoči v vsem svojem obsegu samo v državi, ki je bila premagana, ker je zmanjkalo glavne ideje, na kateri je stonela — zmaga! Odtod še danes pri nas prvotni pojem boljševizma, ki je istoveten z robom, krajo, požigom in uporom — ker se dalje pri nas v obče ni razvil.

Boljševizma torej niso vstvarili boljševiki — teoretiki, kakor ne ustvarjajo zavestno ljudje nobenih pojavov, boljševiki so samo prišli, da kodificirajo ta socialni val. Oni so hoteli narediti iz kaosa sistem, kar se še nikdar ni nikomur posrečilo in tudi nimajo. Dostojevski in Tolstoj sta bila tipa večnih revolucionarjev-anarhistov, pa ne iz teoretiziranja, ampak iz altruizma in usmiljenja do vseh zatiranih, iz odpora proti vsem zatiralcem. To je bila religija, ki veje iz spisov ljudi, ki vidijo krivico človeške družbe in se ne morejo sprijazniti z dejstvi. Oni ne bi ni streljali ni obešali, kajti tisti trenutek, ko je treba ustreliti največjega trinoaga — je samo še usmiljenja vreden bednež. Iz vseh boljševiških dejanj pa je velo takoj v začetku nekako sovražstvo in vladateljnost, — kar izključuje trajen boljševizem — s silo so se polastili moči, s silo jo vzdržujejo. Iz svojega svetovnega nazora so vrgli religijo, ki uči ljubezen do vsakega človeka, skušali narediti iz nje konfesijo, in jo takoj nadomestili s silo, s čemer so pokazali, da bolje poznajo nego revolucionarji — altruisti postanek države in moči — ki bazira na sili. Glavna komponenta tega njihovega svetovnega naziranja pa je bil odpor proti lastnim preganjanjem pod carističnim režimom in psihojava emigrantsva, ki se izžublja v teorijah, ker nima tal pod nogami — domovino zgrubila, v tužino se ne vživlji. Ko trči z dejstvi — se akomodira.

Odgovor, kako se je mogla uvesti pri globokoreligioznem ruskem narodu pod krinko religije sila, je lahek. Duša vsakega naroda je vsedlina stoletij, in ruski narod je bil tiranski vladan stoletja, zato je še danes njegova duša suženjska, ki kriči po gospodariju. Če se imenuje gospod Ljenuin ali Nikolaj, je postransko. Val prvotnega boljševizma, ki je plul čez Rusijo, je bil preefemer, da bi bil mogel spremeniti narodovo dušo. Potreba naroda, da je vladan, je pripomogla boljševikom do moči in to je tudi eden glavnih vzrokov, da se vzdržujejo tako dolgo.

In v tem, da je Ljenuin uganil suženjsko dušo svojega naroda, leži njegova državniška intuicija s tem pa je prenehal biti boljševik. Armada obstoja kot ob času Nikolaja, obeša in zapira se še bolj, kje je tu paradiž, ki so ga prerokovali Bakunin, Burcev in Krapotkin? Vse je pri starem, samo ime carja se je spremenilo v nekako akcijsko družbo, ki je tem nevarnejša, ker se ne ve za ime glavnega akcionarja, proti kateremu bi se obrnil ves gnjev.

Z radovednostjo je pričakoval svet, kako se bo lotil Ljenuin naitežje socialnega vprašanja — zasebne nepremične lastnine. Vsi sociologi od Gumplovicza in Ratzenhofferja pa do Le Bona zatirajo, da je najnevarnejši eksperiment izračkanje z osebno nepremično lastnino, kajti ta socialni fakt, ki je nastal potom podvrženja enega ljudstva pod drugo, se bo dal mogoče odpraviti s ti-sočletnim počasnim procesom, kakor na ga hoče kdo s silo — se poženemo samo nazaj v prvotni štadij, ker se s tem zamenjamo — gospodar! In Ljenuin je tudi nikaj pokazal, da mu je za enkrat več do moči kot do uveljavljanja boljševiških principov, če se sme govoriti pri boljševizmu o principih, in izjavila že urbi et orbi, da je na kmetski nepremična lastnina za sedaj neodpravipljiva!

Ne malo se ima zahvaliti današnji Ljenuinov cezaropanzem tudi Kolčaku, Djenikinu in Judenticu. Te smatra mužik kot naslednike carja in jih ne mara, inteligenz pa sluti za njimi ententni kapitalizem in jih perhorecira, saj je bila med vojno stalna fraza v Rusiji: »Ententa bo bodila vojno do zadnje kaplje krvi zadnjega ruskega človeka.«

Da bo prišla odrešitev sveta potom diktature proletarijata, je ali največja subjektivna naivnost ali nakašča objektivna hinavščina. Zavedovina ne pozna do danes nobene diktature — in v bistvu so vse enake, zlasti pa v tem, da izvršuje diktaturo vedno

le manjšina — ki bi se prostovoljno odpovedala svoji moči, zato ne moremo tega verjeti tudi Ljenuinu, kajti za to je imel več kot preveč prillik, ko je prišla v konflikt moč s principi — in se je do zdaj vedno odločil za moč!

Tudi po ostali Evropi izven Rusije hodi še mnogo takozvanih in pravih boljševikov, eni so pristaši Krapotkina, drugi Ljenuina, nekateri celo Rodka, to je seveda njih pravica, poslednjih natvost pa tiči v tem, da mislijo, da so vsi narodi narejeni po istem kalupu in nevednost prvih, da so mnenja, da se da najti kvadratnokražna formula za osrečitev zemeljskega planeta.

Mi se imamo mnogo zahvaliti boljševizmu, on je razjedal vojaško moč osrednjih vevsel in prinesel marsikatero svobodo. Takrat smo bili vsi, ali bi vsaj bili morali biti, pravi boljševiki.

Pompozne besede Ljenuina, da bo ustvaril boljševizem novo kulturo — so ostale žalilobg besede, ker ni kaos vstvaril sam po sebi nikdar ničesar! To, kar je danes na Ruskem, ni niti buržuazna demokracija, v katero se tako radi zaletavajo boljševiki, to je bizantinska zadržna diktatura z omejenim in neomejenim jantvom, ki se hoče drinirati z raznimi teorijami. Ali se bo obdržala in kako dolgo se bo obdržala, je postransko. Danes ne pomeni — če izvzamemo njegov svetovni imperijalizem — kulturno nič več nego carizem. Lahko pa je mogoče, da bo imenovala nekoč zgodovina Ljenuina stvarnika nove Rusije, ki je zbral raztresene dele domovine. Ali je to velik čin ali majhen, je težko reči, ker ne poznamo privlačnih in odbojnih sil med posameznimi deli.

Joso Jurkovič.

Reško vprašanje dozoreva.

Novo vest o rešitvi jadranskega vprašanja.

LDU. Milan, 16. januarja. (DKU.) Kakor poroča posebni dopisnik lista »Gazzeta del Popolo«, je rešitev jadranskega vprašanja tale: Italija dobi suvereniteto nad Reko, ki bo teritorialno združena z Italijo. Jugoslavija dobi suvereniteto nad Dalmacijo, razen Zadra, ki bo avtonomen. Nadalje dobi Jugoslavija severno Albanijo s Skadrom vred: Italijani, nahajajoči se v Jugoslavski državi, morejo opirati za Italijo.

LDU. Pariz, 17. januarja. (ČTU.) Predsedniki zavezniških sil so jugoslovanski mirovni delegaciji naznanili, da e Italija odpoveduje gospodstvu nad mestom Reko in da ne vstraja pri tem, naj se šibeniška vojna luka razruši. Reka bi postala torej neodvisna država, njena luka pa bi postala last zveze narodov. Sušak bi prišel k Jugoslaviji. Jugoslovanska delegacija je zaprosila iz Beograda navodil.

Protj neistinitim vestem.

Z ozirom na danes razširjene vesti, kakor da je odločitev o jadranskem vprašanju že padla, ali pa da je ententa stavila naši državi nekaj ultimatum, je Ljubljanski dopisni urad pooblaščen objaviti, da se vse te vesti neistinitje. Resolucije glede jadranskega vprašanja.

Kakor že javljeno, so vesti o parških pogajanjih glede zapadne meje in glede Reke globoko vznemirjale vse kroge v Sloveniji. Politčne stranke v Sloveniji so sklicale izredna zborovanja svojih načelstev in sklepale o situaciji. Resolucije se glase:

Resolucija Jugoslovanske demokratske stranke: Načelstvo Jugoslovanske demokratske stranke, vsled

vznemirljivih vesti o poteku pogajanj radi naše zapadne granice in Reke, zbrano dne 17. januarja t. l. na izredni seji, je soglasno sklenilo: 1. Da odločno vztraja na starem programu pravičnosti, ki je edini v stanu, red in prilatelstvo vzpostaviti med narodi; narodi naj sami odločujejo o svoji usodi; po tem načelu naj se tudi našemu narodu v vsem Primorju da prilika, da izjavi svobodo, kateri državi hoče pripadati. 2. Da iznova odločno in energično ugovarja proti temu, da bi se s nameravanjem kakršnimkoli kompromisom kratila naša nedvomna pravica do Reke in njenega pristanišča. Brez Reke je gospodarski razvoj našega naroda nemogoče in so zlasti njegovi odnošaji do antant, držav odrezani; zato je za nas vsaka solucija brez naše suverenitete nad Reko izven diskusije. 3. Vlada se pozivlja, naj neomajno napram vsakomur vztraja na stalšču samoodločbe za primorske Jugoslovane in za našo suvereniteto nad Reko in celo Dalmacijo; zaveda naj se, da je ves narod za njo in da bi vsako umikanje zbudilo velikansko razburjenje z nedoglednim posledicami. Slovenski del naroda sicer najbolj trpi vsled nejzvestnega stanja do sklepa miru, vendar raiši trpi naprej brez omoahovanja, kakor da bi pristal na svojo gospodarsko smrt in zapustil svoje brate v Primorju. — Načelstvo Jugoslovanske demokratske stranke.

Resolucija Vseslovenske ljudske stranke: Po došlih poročilih namerava mirovna konferenca prisoditi Italiji velik del jugoslovanskega ozemlja. Stoliščo slovenskega in hrvatkega naroda naj bi bili odtrgani od svojih rojakov ter izročeni tuji državnj oblasti. Vse-

slovenska ljudska stranka slejkoprej neomajno in brezpogojno vztraja na tem, da se tudi slovenskemu in hrvatskemu narodu da pravica, v svoji neokrnjeni celoti uediniti se v skupni jugoslovanski državi po načelih samoodločbe, po naravnem in božjem pravu ter po obljubah, s katerimi so zavezniški med vojsko vabili narode na svojo stran. Ker torej zahtevamo, da pripade Jugoslaviji cela slovenska Primorska ter vsa vzhodna jadranska obal od izliva Soče, opažamo z začudenjem in skrajnim ogorčenjem, da se je začela resno razpravljati celo o pripadnosti Reke, ki je za slučaj, da bi izgubili Trst, edino mogoče naše izhodišče na morje, brez katerega bi hrvatski in zlasti slovenski živeli neobhodno moral zapustiti gospodarski suženstvo, Vseslovenska ljudska stranka opozarja vlade s poudarkom in z vso resnobo, da drugačne rešitve tega teritorialnega vprašanja ne bo nikdar priznavala ter da bo za morebitno neugodno rešitev delala odgovorno vlado. Prosimo deželno vlado, da izvoli predstojče javiti centralni vladi. — Za Vseslovensko ljudsko stranko: B. Remec, podnačelnik.

Resolucija Jugoslovanske socialno-demokratske stranke: Načelstvo jugoslovanske socialno — demokratske stranke je z ozirom na nainovejšje vesti o bližajoči se opasni rešitvi jadranskega vprašanja sklicalo dne 17. t. m. ponovno izredno sejo ter sklenilo takoj izdati naslednji nujni protest: Izhajajoč iz svojega, ponovno označenega načelnega stališča, ki odklanja vsako nasilno imperijalistično rešitev meinih vprašanj, protestira z vso odločno ogorčenostjo, katero ji daje zavest njenega pravičnega pojmovanja, proti nameravanju, nad vse krivični od golih imperijalističnih nagibov prevzeti rešitvi jadranskega spora. Naša stranka stoji slejkoprej na stališču samoodločbe narodov z vsemi primernimi garancijami v vsem, po Italijanih okupiranem ozemlju ter izjavlja, da ne prizna in ne bo nikoli priznala katerikoli druge rešitve. Še posebej protestira proti nevarni reški kolobociji, ki je tem usodnejša, ker ustvarja neizbežno kal bližnjih opasnih sporov, katere hoče naša stranka predvsem preprečiti.

Reka je predstavljala naše poslednje izhodišče na morje. Z rešitvijo, ki se tozadevno pripravila v Parizu, se nam zapira še ta poslednja pot v svet ter se gospodarsko in politično kratkotalno umičje. Če se že vrše pogajanja — proti naši volji — o nekaterih delih spornega jadranskega teritorija, potem zahtevamo brezpogojno vse ozemlje severno od Wilsonove črte, medtem ko naj v zasedenem delu južno od te črte odloči ljudski plebiscit. Naša stranka bo te svoje zahteve z odločnostjo branila, toliko z ozirom na prizadete kraje, kolikor na nevarnost, ki

LISTEK.

Fr. Govekar:

Viktor Bežek.

Zivljenje me je potegnilo v svoj vrtinec in za leposlovje mi po l. 1897. ni preostajalo ne časa, ne volje. Le malokdaj sem še utegnil ustreči Bežkovim željam in najlino redno obcevanje je prestalo.

Kar vem odslej še povedati, o plemenitem pokojniku, zajemam izvečine iz njegove avtobiografije, ki jo je poslal 21. novembra 1917 tovarišu dr. Janku Šlebingerju za nameravani »album slovenskih pisateljev«.

»Zvonov« urednik je ostal Bežek do meseca aprila 1899. Bil je medtem že v Gorici in za vsako novo »Zvonovo« številko se je vozil v Ljubljano. Zakaj je odločil uredništvo, ki mu je bilo tako priraslo k srcu, pripoveduje sam tako-le:

»Pravi vzrok moje odpovedi je bil pritisk tedanjega deželnega šolskega nadzornika Ant. Klodiča, ki mi je dal razumeti, da moram odločiti uredništvo lista, ki neguje tako literarno smer, da ga je on moral izbacniti iz knjižnice zavoda, na katerem sem bil jaz profesor. Ovdaba proti »Zvonu« in meni je baie prišla preko ljubljanskega in gorškega ordinarijata.«

Kaj se je Klodiču tako zamerilo v »Ljubljanskem Zvonu«? — V letniku 1897. so pisali glavne povesti Fr. Ks. Meško, Rajko Perušek in Marica; krajše novele in novelete so priobčili Rado Murnik, Miljutin Zarnik in Jos. Kostanjevec; v letniku 1898. so bili glavni pripovedniki zopet Kostanjevec, Marica in Murnik, poleg njih pa Cankar (»Trošan«), Iv. Pucelj in Zofija Kvedrova; v prvih številkah letnika 1899. so zastopali Kvedrova, Kostanjevec, Pucelj in celo zopet P. Pajkova.

Proti komu torej se je zdaj obračala sveta jeza in moralna ogorčenost ljubljanskih in gorških Pavi-

kov? Na čem so se pohujševali Abderitje zdi, ko sem jaz vendar molčal? — Ali jim realistična smer, ki je zavladala, snloh ni ugajala? Ali pa so se nad Bežkom maščevali za nazaj, za letnika 1895 in 96? —

Bežek je želel takrat postati naslednik Stefana Križniča v ravnateljstvu ženskega učiteljišča gorškega in — udati se je moral. In ker ni bil več v direktnem stiku z leposlovci, se je tem vestneje oklenil zopet pedagoških študij. Meseca avgusta 1901 se je udeležil pedagoškega počitniškega tečaja Reinovega v Jenti (opisal ga je v Zvonu še istega leta) in l. 1903. je v študijske svrhe, zlasti pa da si izpopolni znanje italijanskega jezika, preotoval Italijo v smeri Benetke — Bolonja — Florenca — Rim — Neapoli — Piza — Genova — Milan — Benetke.

Takrat pa je ravnatelj Scheiner ustanovil »Slovensko šolsko Matico«, in Bežek je bil izvoljen v njen odbor kot zastopnik pedagoškega učiteljstva. Bežek je prevzel urejanje, popravljanje rokopisov in korekturo

vseh njenih publikacij do svojega imenovanja za ravnatelja na učiteljišču v Kopru (1. marca 1904). O svojem delu za »Slov. šol. Matico« piše Bežek sam:

»Zlasti z umeno sem pilil zgodovinsko učno snov (zgodovino za ljudskošolske učitelje) pok. Jos. Apilaha ter sem ta »pilatuški« posel opravljal tako korenito, da je Apil sam predlagal, naj se imenuje delo Apihovo — Bežkovo.«

A vse to literarno in pilatuško delo je moral pustiti, ker so se zavzeli nani kot novega ravnatelja troali celo četverojezičnega koprškega učiteljišča preobliili pisarniški posli — v slovensčini, italijanščini, hrvaščini in seveda nemščini. No, v Kopru sploh ni imel postlano na rožicah.

»Hrvatski oddelek se je 1907 l. sicer odcupil ter dobil svoje učiteljišče v Kastvu, a pričeli so se za šole na Primorskem hudi časi, ko so socialisti zanesli politiko tudi v šole. Začeli so se po raznih zavodih štrajki, v Kopru zlasti meseca februarja 1908, ki so imeli vsaj to dobro posled-

dico, da so izsilili slovenski in italijanski dijaki pouk v vseh predmetih v domačem jeziku.« piše Bežek sam.

Vendarle je hkratu tudi literarno deloval ter je precej kruto posegel v diletantsko znanstveno »formalnostopništvo«, ki je takrat bujno cvetelo na Slovenskem, ki pa danes po njem ni niti duha niti sluh več. Precej zaslug za to ima torej rajni Bežek.

»A razburjenje spričo štrajkov po eni strani, neozdravljiva bolezen ljubljene hčerke Maruške po drugi strani, ki sem jo videl polagoma, a neprenehoma hirati od dne do dne, mi je povzročila take živčne napade, da sem moral zapustiti zavod ter oditi na dopust v Gorico (8. maja 1908). Ondi je bivala moja družina ves čas, ko sem bil jaz v Kopru. Toda prisotnost ljubljene, a hirajoče hčerke mi je stanje še poslabšala, in dne 8. avgusta 1908 sem odšel v sanatorij v S. Osvaudo pri Vidmu.«

Tako je Bežek zapisal sam o omenjeni avtobiografiji.

(Konec pripovedi.)

= Še v obupu so nesramni. Du-
majski »Der Morgen« piše v članku
»Zaključna beseda o dr. Rennerje-
vem praškem potovanju: »Kakor se
zdi, si ne morejo niti v Parizu niti v
Pragi jasno predstavljati, s kako
elementarno silo mi dvimo proti ka-
tastrofi, in kaj pomenja ta katastro-
fa ne samo za nas, marveč tudi za
vse naše sosedo in sploh za mirovne
določbe, ki so plod skoraj devetme-
sečnega dela v Versaillesu in Saint
Germainu. Zadnjikrat v najzadnejši
uri pošiljamo svo obupni klic v
v svet: »Rešite nas in delo, ki ste je
ustvarili, sicer bo vaše delo poko-
nano pod našimi razvalinami . . .
Vedno, jasneje se kaže slavjansko
fantastično mišljenje in čustvovanje
v češki politiki, ki se da voditi bolj
od zastarelih afektov, kakor od jas-
nega spoznanja dejanskih razmer,
drugače se ne da razumeti češka od-
pornost.« Češka odpornost in slavn-
jansko fantastično mišljenje in ču-
stvovanje je torej, ako se Čehi po-
mišljajo rešiti pogina tisti Dunaj, ki

jih je stoletja in stoletja pritisikal ob tla in jim ni dal niti dihati. Dunajčani se še vedno niso odvadili nemške nesramnosti!

13 naše kraljevine.

Izbruh tipografske stavke v Zagrebu. Zagreb, 18. januarja. Ker se med lastniki tiskarn in tipografsko organizacijo ni dosegel noben sporazum glede nove kolektivne pogodbe, je izbruhnila ta stavka. V ponedeljek 19. t. m. ne izide tu noben časopis več. »Riječ SHS.« že danes ni izšla.

Zagrebaška univerza in Wilson. Zagreb, 18. januarja. Proforski zbor zagrebske univerze je predlagal odboru norveškega parlamenta kot kandidata za Nobelovo nagrado predsednika Združenih držav g. W. Wilsona z dodatkom, da je ime Wilson vsa motivacija za ta predlog.

Ameriški darovi. Beograd, 18. januarja. »Jugoslovanski združenje« v Zedinjenih državah je poslalo za 60.000 dolarjev raznega blaga kot dar v Jugoslavijo. Zaposlilo se je na mero-dajnih mestih, da bodi to blago oproščeno carine. Blago se bo izkrcalo v Trstu in bo preko Ljubljane odposlano na svoja mesta. To blago je namenjeno v prvi vrsti najrevnejšim slojem in naj se razdeli brezplačno.

Pavel Deschanel izvoljen za novega predsednika francoske republike.

LDU. Pariz, 17. januarja. (DKU. — Brezlično.) Ob šestnajstih je Pavel Deschanel izvoljen za predsednika francoske republike. Novi predsednik francoske republike Deschanel je dobil pri volitvi od 889 glasov 737 glasov.

LDU. Pariz, 17. januarja. (DKU.) Agence Havas poroča: Ker pri večerašnjem poizkusnem glasovanju za volitev predsednika noben kandidat ni dobil absolutne večine glasov, bodo za prvo volitev postavili več kandidatov. Poizkus, s katerim so hoteli pregovoriti Poincaréja, da bi sprejel zopet kandidaturu, je ostal brezuspešen. Deschanel je dobil 408 glasov, Clemenceau 389, Poincaré 16, Jonnart 6, Bourgeois 5, Foch 1. Clemenceau je umaknil svojo kandidaturu za predsedništvo republike.

Agence Havas javlja: Glasom vesti, ki jih priobčuje časopisje, se bo Clemenceau ločil od političnega življenja in se tudi ne bo posluževal svojega polemičnega peresa. Prihodnji teden odpotuje v La Tranche, kjer bo začel pisati svoje spomine o vojni.

13 ujetništva v Italiji.

(Piše Iv. —ja)

Na italijanskem vojnem ozemlju.

Po priločno dve uri trajajoči vojni dospemo v kraj Picanti, kjer neki italijanski stotnik ukaže avtomobilski koloni, da se ustavi in odloži na ter peje njega in njegove vojaše v Trident. Nas so peljali v neko žlico obdano ogrado, kjer je pred nami morala biti živina. Na večer so nas iz tiste ograde odvedli v Šmarjeto, na prostor ob cerkvi, ki je bil obdan z zidom. Pred vstopom nas je pozval laški častnik, da oddamo orožje, če ga še ima kdo, nože, binokle, fotografirske aparate, geografske karte in vse spise ali zapiske vojaške vsebine. Obžaloval je, da nam nima dati kaj jesti, pač pa da dobimo za večerjo vode. Cerkev je bila že polna vjetih častnikov, dospeli tja tekmo zadnjih dveh dni, nekateri pa so pohajali okrog cerkve, ker je bilo v cerkvi preveč uš. V notranjosti je bila namreč razstana slama, v kateri so tisti, ki so pred vjetimi častniki ložirali tam, pozabili mnogo golazni.

Ker je bil svet okoli cerkve moker, sem si po vzgledu drugih tudi jaz poiskal kamen, ga prislonil k zunanemu cerkvenemu zidu in na njem presedel mrzlo noč; od časa do časa sem vstal in hodil, da se ogrejem. Drugi dan so poizbrali jugoslovanske častnike in so nas odpeljali v tabor Vo. Bilo je tam nekaj lesenih barak z lesenimi ležišči, kjer smo se nabrali uš še tisti, ki jih dotlej nismo imeli. Ostali smo tam tri dni, potem smo odkorakali v Avio, kjer so naložili na tovorni vlak okoli 800 častnikov. Pred odhodom so nam pobrali še zadnje orožje — potne palice. Da smo prišli končno na vlak, smo bili zelo veseli, če tudi ni bil osebn. Bilo je med nami že mnogo bolnih in takih, ki so telesno zelo opešali zaradi pomanjkanja hrane, nekateri pa so bili rešili več priljage, kakor so je mogli nositi. Zato je bil naš marš zelo počasen; prve ure je še nekako šlo, potem smo morali pa za vsake pol ure hoje ravnotako dolgo počivati.

Iz Avia je vozil vlak do postaje Dosso Buono pred Verono. Tam smo izstopili zvečer in, marširali v neki tabor. Čez kako poldrugo uro nas dohitel vojak na kolesu, ki javi vodji naše kolone, da v taboru, kamor smo namenjeni, ni nobenega prostora več, da je v njem že 40.000 ujetnikov, in da je sploh samo za moštvo. Trajalo je par ur, predno je vodja transporta dognal, kam z nami; med tem smo bili na cesti večina vsi zaspali. Marširali smo zopet nazaj v Dosso Buono, odkoder nas je tovorni vlak potegnil do vasi Mozzecane, okoli 20 km jugozapadno Verone, kamor smo dospeli ob treh zjutraj. Tam seveda tudi ni bilo nič pripravljenega za nas. Ležali smo na vsakem trgu do sedmih zjutraj, ko so našli prazen kmo na nekem dvorišču; to je bil naš dom.

od 12. novembra do 10. decembra 1918. V njem je bilo nastanjenih nekaj nad 60 častnikov, med njimi 15 italijanov, drugi jugoslovani. Častnike poljske narodnosti so spravili v podstrešje neke privatne hiše, častnike drugih narodnosti pa v neko poslopje, ki je služilo prej za bolnico. Za ujetne častnike italijanske narodnosti so par dni pozneje dobili šobo v zasebni hiši, nas so pustili v poletni, lahki zgradbi, katere tla so bila iz opeke in z ozirom na okoliški teren preizkusi ležanja, okna brez šip, vrata se niso dala zapirati. Spali smo spočetka na golih tleh, pozneje smo dobili slamo in še kasneje »brande« z razpetim platnom; peči ni bilo mogoče dobaviti. Vлага in mraz sta spravila enega za drugim v bolnico z mrzlico.

Dne 12. decembra se je začela druga doba premikanj vojnih ujetnikov v področju 1. italijanske armade. Tabor v Mozzecanah so popolnoma opustili in nas poslali vse v trdnjavo in na strelisce v Procolo tik Verone, drugi dan pa jugoslovane v trdnjavo San Felice, severno od Verone. Našli smo tam poleg jugoslovancev tudi Poljake, Ukrajince in Romune. Štabni častniki so bili nastanjeni v sobi, vsi drugi pa v nekem skladišču, in sicer v pritličju same Poljaki, v podstrešju (na svislih) pa del Poljakov, Jugoslovani, Ukrajinci in Romuni. Tu je vladala večna tema, videl si samo par najbližjih sosedov. Edini inventar so bile deske (prilice) in odeje, polne uš. Vodo so dovažali v sodu, pol litra na dan za vsakega častnika, za pitje, umivanje, pranje in pomivanje jedilne skodelice iz iz pločevine. Postavljali smo stražo, da avizira prihod vodnega sode; tisti, ki so pritrkli zadnji na dvorišče, k sodu, so ostali tisti dan brez vode, ako se niso hoteli poslužiti smrdilive in umazane vode z drugega dvorišča, v kateri so voljaki prali perilo in drugo. Za telesno potrebo so bili izkopani jarki na najvišjem gričku trdnjave, kjer je takrat raslo zelje. V isti trdnjavi je bilo pod velikimi šotori tudi nekaj stotin ujetega moštva, ki je tožilo, da hudo strada in se ne more ubraniti uš. Sredstva zoper mrčes ni bilo mogoče dobiti. Priprtilo se je, da so bili ljudje od uš tako razjedeni, da so jih morali poslati v bolnico.

Menaža se je delila na dvorišču iz kotla, h kateremu smo pristopali po dva in dva s pločevinasto skodelico v roki. Jedli smo stoji na dvorišču, ker v podstrešju ni bilo mogoče razločevati riža od črvov. Pritožbe pri poveljniku radi nedostatkov v hrani in stanu niso pomagale, ta je le grozil z arestom najstarejšemu, ki se je hotel pritoževati v našem imenu. Da je bilo bivanje v tisti trdnjavi še neugodnejše, tudi sonce ni nikdar tje posijalo, bilo je vedno deževno ali megleno.

Bilo je res iskreno veselje, ko smo 19. decembra nastopili v vrste, da se preselimo drugam. Vendar smo doživeli poprej še zadnje presenečenje. Ko smo stali na dvorišču v vrstah, je pristopila straža in vizitirala našo priljago na ramah. Pobrali so nam vse lastne.

Vesti iz Koroške.

Shod v Zrelcu. V nedeljo 11. januarja vršil se je v Zrelcu javen ljudski shod z domačo zabavo, katero so priredili naši kraški »Sokolci« fantje pešpolka »Nanos«. Na shodu govoril je obširno o splošnem gospodarskem položaju g. dr. Čemer, a o političnem g. Tone Vahtar. V svojem govoru dotečnil se je naših renegatov, ki da so pravzaprav žrtve nemškega nasilja, s katerim je hotel prejšnji režim s silo in zvijačo popolnoma ponemčiti čisto slovenski del Koroške dežele, kar se mu pa. hvala zavednosti Koroškega naroda ni popolnoma posrečilo. Upamo, da se bodo tudi odpanikom odprle oči in da bodo prihiteli skesani nazaj v naročje majke Slave, ki jih je rodila in jim je darovala življenje.

Božičnica v Vetrinju. V nedeljo 11. jan. vršila se je božičnica šolskih otrok v Vetrinjski ljudski šoli. Navzoči so bili vsi otroci, izmed katerih je bilo čez 70 otrocoranih z gorkimi oblekami in čevlji. Pozdravni govor je imel tamkajšnji šolski vodja g. naduč. Šeme, ki se je med drugim v prisrčnih besedah zahvalil vsem dobrotnikom za obilne darove. Vsi otroci so bili obdarjeni tudi s sladkarijami in šolskimi potrebščinami.

Sv. Jakob v Rožu. Naše vrtlo gledališko društvo nas je v ponedeljek in torek t. j. 5. in 6. t. m. zopet razveselilo s predstavo in to pot s trodejanjo »Špansko muho«. Za naše razmere je igra sijajno uspela. Vidi se, da se igralci nesebično žrtvujejo za narodno stvar in da jim ne manjka srečnosti. Čuti je že odzov po Rožu, v tem, da se tudi drugod prireajo igre. Nas samo veseli, ko vidimo, da se zbujata ljudstvo iz težkih stoletnih sanj in se zaveda.

Zahvala železniških beguncev. Vsi železniški begunci v Podrožnici na Koroškem se tem potom prav srčno zahvaljujejo g. Štok Franju za njegovo požrtvovalnost in trud, ki ga je imel za doseg enozadredne šole za naše žel. begunske otroke. V šoli se je začelo poučevati 14. t. m. Poučuje g. učitelj Belin s Tolminksega. Uverjeni smo, da bo g. učitelj našim malim beguncem kmalu nadomestil, kolikor so bili dosedaj zaostali.

Pristopajte k »Slovenski Rafici«. Oganjina s K. ustanovljena 200 K.

Sokolstvo.

Občni zbor Sokolskega doma. V nedeljo, 18. t. m. se je vršil ob 9. uri dopoldne v telovadnici Narodnega doma občni zbor ljubljanskega Sokola ob obilni udeležbi. Podstarosta br. Drenik je otvoril zborovanje, pozdravil navzoče in predal sliko društvenega delovanja v minulnem letu. Podrobneje poročilo o društvenem delovanju je podal tajnik br. dr. Berce. Blagajniško poročilo, kakor tudi poročilo o stavbnem skladu izkazuje še dokaj ugodne rezultate. Na podlagi teh poročil se je na predlog pregledovalcev računov podelil odboru absolutorij. Proračun za leto 1920 izkazuje 20.000 K dohodkov in 20.000 kron izdatkov. Iz poročil ženskega, jezičnega in agitacijskega oddelka je razvidno, da so ti oddelki z vso vestnostjo vršili svojo dolžnost, za kar jim je vsa pohvala. V smislu sklepov sokolskega sabora v Novem Sadu se sprejmejo naslednje točke pravil in sicer se imenuje društvo: Sokolsko društvo v Ljubljani. Imenovna znaša sedaj 1000 K. Nato so izvršile volitve. Ker se je volilo po listih, in so bile razdeljene razne kandidatne liste, se je izid zavlekel do 4. dopoldne. Oddanih je bilo 192 glasov od 185 veljavnih. Izvoljeni so bili: za starosta br. Bojan Drenik (95); za podstarosta br. dr. Fux (100); za načelnika br. Gostič (109), sestra A. Preskerjeva (137), odbor br.: J. Deu (185), Skale (183), Kramer (183), Mulaček (183), Franke (181), dr. Kambič (180), dr. Berce (178), Cescutti (175), N. Simončič (176), Ondovček (118), Biber (110), Trtnik (103), Požnel (103) in Strukelj (102). Med br. Strukeljem (91) in Kalzelom (84) se ima vršiti ožja volitev. Kot namestniki so bili izvoljeni br.: Deu št. (102), Rebek ml. (100), L. Fux (99), Jenko (97) in Sila (95). V razsodišču so bili izvoljeni: br. Malnar, sestra Preskerjeva, dr. Rupnik, Franchetti in Jakše, kot pregledovalci računov pa br.: Barie in Fink. Nadalje se je sklenilo, da mora ostati stavljen sklad nedotakljiv in da se priporoča združitev žup Ljubljana in Ljubljana I. Sklepalo se je tudi o zletnem skladu in v ta namen nabralo precejšen znesek. Po končanem dnevnem redu je zaključil podstarosta br. Drenik zborovanje. Kar se tiče delovanja društva na društvenem polju, mu je le čestitati k uspehom, želeli pa bi bilo, da se končna konsolidacija društva izvrši tudi na znotraj in da se res uveljavlja Tyrsevo načelo, ki se je ponovno razglasila na obnem zboru. To bi bilo le v korist društva in Sokolstva sploh. Upati je, da je prvi korak že storjen.

Občni zbor Sokola II. V nedeljo, 18. t. m. se je vršil v telovadnici na Prulah občni zbor Sokola II. Starosta br. dr. Fetič je otvoril zborovanje, pozdravil navzoče, zlasti pa zastopnike oddelka na Škofljici, nakar je podal podrobno poročilo o delovanju društva v minulnem letu. Tajnik br. dr. Borštnik, spominjajoč se ob tej priliki zlasti umrlih bratov in sester članov je imelo društvo v preteklem letu 360 in sicer 242 članov in 130 članic poleg tega 21 ustanovljen članov. Iz poročila blaginika br. Valjavca posnemamo, da je imelo društvo 45.722 K 78 v dohodku in 15.347 K 20 v izdatku, prebitka torej 30.375 K 58 v protu 4494 K iz lanskega leta, torej vsekar lep napredek. Načelnisko poročilo br. Paulina izkazuje zanimivo sokolsko statistiko: v 109 urah 3416 moškega naraščanja, v 96 urah 5399 šolskega naraščanja, v 64 urah 2320 članic in v 65 urah 2022 gojenk. Nato je podal br. načelnik zanimivo podrobno sliko o delovanju društva na telovadnem polju. Glasom skopov sokolskega sabora v Novem Sadu se sprejme nekatere točke pravil: 1. se določa vplovina z 10 K, ustanovljena s 1000 K in članarina na 2 K mesečno. Po poročilu br. načelnika oddelka na Škofljici so se izvršile volitve in so bili izvoljeni bratje: za starosta dr. Fetič, za podstarosta Smole, za načelnika Paulin, v odbor pa br.: dr. Borštnik, Florjančič, Gabrček, Košak, Pogacnik, Vahtar, Valjavca in T. Vidmar; za namestnike br.: Govekar, Hrovatin, Jeršek in Kržan; z preglednike računov br.: Kocjan in Bergant. Izvolili so se nato še delegati na župni občni zbor in na zbor saveza ter izbrali člani razsodišča, nakar je starosta po rešitvi nekaterih internih društvenih zadev zaključil zborovanje.

Društvo za zgradbo Sokolskega doma na Viču priredi v nedeljo, dne 25. januarja ob 8. zvečer v zgornjih prostorih Narodnega doma zabavno večer s plešom. Sodelujejo člani kralj. opernega gledališča: g. Povhe, Peček in baletni mojster Pohan, gđ. Svobodova, Bežekova, Franketova, Millerjeva in Vavpotičeva. Koncertne in plesne točke izvajata godba dravske divizije pod vodstvom gosp. kapelnika dr. Čerina.

Sokol v Črnomlju vabi vse izvršujoče člane, kakor tudi podporne člane in članice na svoj redni občni zbor, ki se vrši dne 22. t. m. ob pol 8. zvečer v prostorih Narodne čitalnice z običajnim dnevnim redom. — Odbor.

Telovadno društvo Sokol v Krškem naznanja vsem bratom in sestram, da se vrši redni društveni občni zbor v petek 23. prosinca 1920, v Sokolarni. Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Volitev odbora. 3. Sklepnosti. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

Telovadno društvo Sokol v Gatah ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 25. januarja 1920 v gostilni Ivan Milovnj. Sestre in bratje, pozivja se vas, da se polnoštevilno udeležite.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. januarja 1920.

Povratak reagenta Aleksandra v domovino. Nj. Visočanstvo prestolonaslednik Aleksander je v petek, vračajoč se iz Pariza, v Ljubljani pozval g. predsednika dr. Zorjca, da

ga spremlja, da se more informirati o položaju v domovini. Zanimal se je predvsem za to, kako se godi širokim ljudskim slojem v Sloveniji, kako je z draginjo, zlasti glede prehrane in kakšno je mnenje naroda glede granic, posebno glede Reke. Izrazil je nado, da mu bodo državni posli dopustili, priti spomladi za daljšo dobo v Slovenijo, da stopi v neposreden stik z narodom. Dne 17. t. m. zjutraj ob 8. je dospel v Beograd. Njegovo bivanje v Franciji je trajalo poldrug mesec. Obenem z njim je prišel tudi francoski poslanik v Beogradu vicomte de Fontenay, dalje ministra Draškovič in Stojanovič ter dvorni maršal polkovnik Damjanovič. Regenta so ob prihodu pozdravili na beograjskem kolodvoru predsednik vlade Ljuba Davidovič s člani vlade in naš poslanik v Atenah Balugdič.

Na večerašnjem imozantnem shodu gospodarskih organizacij v Ljubljani smo imeli prijetno priliko videti tudi odposlanca Saveza novčanih zavodov v Zagrebu v osebi gospoda dr. Ivana Krajača, javnega bilježnika in odvetnika v Jastrebarskem. Gospod dr. Ivan Krajač je poznat strokovnjak v valutnem vprašanju. Poklican je bil sredi decembra v Beograd na anketno sklicano od valutne komisije, tamodal tam svoje resnično javniško deljenje. V nedeljo 11. januarja je imel velik referat na shodu privrednih organizacij v Zagrebu. Po poklicu odvetnik v Jastrebarskem je bil sedaj za 6 mesecev na poziv Saveza v Zagrebu, da je uredil stroj te organizacije. Na večerašnjem shodu se je oglašil k besedi ter v vsakem oziru kot govornik in kot strokovnjak opravičil naša pričakovanja. Radostni smo, da postajajo v gospodarskih vprašanih stiki med Hrvatskimi in nami vedno tesnejši.

Poverjenik dr. Ravnhar je odpotoval službeno v Beograd.

Kako živi pesnik Jos. Stritar? Naš 83letni pesnik in disatelj Josip Stritar živi s svojo zvesto družico v Aspagu pri Dunaju. Godi se mu, kakor vsem drugim Avstrijcem, zelo slabo in trpi pomanjkanje. Tukajšnji odsek za prehrano si je našel nalogo, da pesniku kolikor mogoče pomaga in mu olajša težke dneve starosti. Poslal mu je že večkrat razna živila. Na zadnjo pošiljatev živil, je prejel direktor oddelka za prehrano od pesnika naslednje pismo: V Aspagu, dne 9. januarja 1920. Blagi gospod ravnateli! Toliko pisem sem že pisal v svojem dolgem življenju; pri nobenem mi ni bilo treba premišljati in ugibati, kako naj primer- no izrazim, kaj mislim in čutim. Tu pa res ne vem, kako naj se spodobno in dostojno zahvalim Vam in svoji ljubi domovini za blage in tako obile darove, s katerimi me podpirate v moji skrajni sili. Naj torej zadošča ena sama preprosta, pa iz globočine srca izvirajoča beseda »Hvala«. Lahko je umeti, da je človeku težavno stradati v svojem 83. letu (6. marca jih bo že 84.) Kaj bi Vam obširno popisoval, kako težko ali celo nemogoče je zdaj tu kaj dobiti živeža, tudi po najvišji ceni. Od obične dolgo časa ne dobimo ničesar. Od kmetov so že vse pobrali dunajski »hrčkarji« in tlhotanci. Toda dovolj lamentacije. Verjemite mi, blagi gospod, da se nam zares hudo godi, pra vhuho. Jaz sem že zelo oslabelel! Vse poslatve so pravo rešenje in meni in moji ubogi družici, ki kakor prava mati skrbi zame. Ostanek druge poslatve smo čez dolgo časa in z mnogimi težavami prejeli. Pravo veselje! Samo na pograbljeno človek ne sme misliti pri tem. Lahko si mislite, kako želimo pričakujemo naznanjene tretje poslatve, ko bi nam le došla neoplenjena! Pa težko bo tudi z Dunaja spraviti jo v Aspag. Toda upajmo! Imeite blago potrpljenje z mojo slabo pisavo: oči so mi oslabele v tej stiski. Se eno prošnjo: Rad bi se tudi Narodni vladi ljubljanski zahvalil za njeno blagovoljnost in ljudomilost, za njeno blago pomoč v moji sili. Ker pa ne vem prav po katerem potu, prosim vas, oddajte priložni list na pripravnem mestu. Blagor Vam in vsem dobrim ljudem na tem svetu. Hvala! Jos. Stritar, 10. januarja. Doda mi prihod poslatve ni še naznanjen. Pismo naslovljeno na Narodno vladu se glasi: V Aspagu, dne 10. januarja 1920. Slavna narodna vlada! S preprosto, pa pristno in srčno besedo se dragi svoj domovin zahvalujem, da z blagimi in tako obilimi darovi podpira svojega zvestega sina v daljni tuji deželi, oslabelega v silnih težavah. Sreče sonce naj ji po slavnem preporodu sije vse prihodnje dni. To ji iz srca želi in voščil hvaležni sin Josip Stritar.

Ameriška darila za domovino. V soboto so prispeli v Ljubljano James Debevc, urednik »Ameriške Domovine« v Clevelandu, Francis Jakšič in Rudolf Perdan, oba trgovca v Clevelandu. Imenovani gospodje so odposlanci »U. S. Relief Shipment«, in so prevzeli nalogo, da spravijo v domovino darove, ki so jih nabrali ameriški jugoslovani za svoje v domovini, ter poskrbe, da pridejo ta darila v prave roke. Darila so spravljena v 3422 zabojih in imajo vrednost okrog enega milijona dolarjev, to je po naši valuti okrog 50—60 milijonov kron. Darila so bila nabrana po vsej Severni Ameriki. Zastopane so vse države, tudi daljna Kalifornija, razmeroma največ daril pa je iz Clevelanda, namreč 1213 zabojev. Vsi nabrani darovi tehtajo 700 ton. Zastopniki ameriškega »Relief Shipment« so se v soboto s skupno 1000 ljudi odpravili v Avstrijo. Obratno ravnanje slovenskega ljudstva: Počasnji od ponedeljka, dne 19. t. m., se na vseh progah južne železnice v območju obratnega ravnanja Dunaj, torej v Nemški Avstriji, ukine vse osebni promet do daljše naredbe.

raji omenjeni odposlanci so darila prejelali v New York ter jih tamkaj shranili v skladišču, ker ni bilo mogoče takoj dobiti transportne ladje za prevoz. Ko so rešili vprašanje glede prevoza, so odpotovali naprej v domovino. Pošiljatev prispe najbrže koncem februarja v Trst, odkoder se prepelje v Ljubljano, kjer jo prevzamejo odposlanci Relief Shipment ter poskrbe za pravčasno in pravilno razdelitev. Odposlanec požrtvovalnih naših rojakov v Ameriki iskreno pozdravljamo ob povratku v domovino.

Zito za Ljubljano. V Subotici čaka po poročilu »Jugoslavenskega Lloyd« 37 vagonov žita, da se odpravi v Ljubljano. Pri tem vlaku je 37 slovenskih železničarjev, ki so v Subotici že od 31. decembra. Vsak železničar dobiva dnevno 60 K, a za vožnjo 578 kilometrine. To so nesrečne posledice neurejenih prometnih razmer na železnici.

Pisarna za mirovno konferenco se imenuje poseben urad deželne vlade, ki pod večjim vodstvom gospoda glavarja dr. Vodopivca opravlja že mnogo mesecev posle, ki so v zvezi z mirovno konferenco. Sedaj, ko bo treba prestopiti na izvršitev sklepov in pogodb mirovne konference, bo ta pisarna po razmeram potrebni preureditvi najpripravnije središče za mnogovrstna in važna dela, potrebna sprico določb mirovni pogodbi tudi v Sloveniji.

Na naslov škofjškega ordinarijata in državnega pravdnštva v Ljubljani — ali kako borovniški župnik Strahar nastavlja župnike. — Za župnijo Preserje je vložilo prošnjo 15 prosilcev in te dni je prišel novojmenovani župnik. Župnijo Preserje oddaja patron g. Galle iz Bistre. V času razpisa je prišel k tukajšnjemu županstvu župnik Strahar iz Borovnice ter mu predložil neko polo, v kateri je rekel, da je prošnja na škofjstvo, naj isto preskrbi za Preserje kakega dobrega župnika. Županstvo je v dobri veri pritisnilo pod prošnjo občinsko štampljico, ker ni vedelo za ime nobenega prosilca in tudi samo ni nobenega uradno priporočilo g. Galletta. Gospod graščak pa se je izrazil napram nekemu tukajšnjemu posestniku, da je dobil od županstva prošnjo, da imenuje sedanjega župnika. Očitno je torej, da je župnik Strahar samovoljno v prošnji na g. Galletta vrinil ime sedaj imenovanega župnika. Županstvo se je pred pričami izjavilo, da res ni vedelo, da misli Strahar na sedaj imenovanega župnika. Nimamo ničesar proti novojmenovanemu župniku, ali da bi imel Strahar pravico nastavljanja župnikov v Preserju — sedanega je tudi sam osebno priporočil gospodu Gallettu, kar vedo Borovničani — to je vsekakor nedopustno, ker je to napravil v imenu tukajšnjega županstva in občanov. Ali more tako postopanje ostati nekažnjivo? Gotovo bi župnijo Preserje dobil kak starejši gospod, če bi se postopalo pravilno. Ali misli dobro znani župnik Strahar, da bo komandiral tudi presersko faro in občino — kakor hoče to delati v Borovnici? Tam mu je že zelo predlo in rešili so ga oni, proti katerim sedaj rne, da ni odletel. Prosimo, da se škofjstvo in državno pravdnštvo pobrigata za zgoraj imenovano nepostavno postopanje in prejščeta Straharjevo delovanje. Nepostavnosti in zahrbtnosti ne bomo trpeli, najmanj pa od kakega Susteršcijanca Straharja. — Občani župnije Preserje.

Naredbo o prostovoljcih priobčije »Uradni list« št. 7 z dne 16. januarja.

Delegat fin-n-nega ministrstva v Ljubljani dr. Karel Šavnik se je dne 18. januarja odpeljal službeno v Beograd, odkoder se predvidoma povrne v osmih dneh.

Uradnik, ki ne zna službene jezika. Iz krogov poštnih uradnikov nam pišejo: V Ljubljano so poslali na revizijo Čekovnega urada dr. Monschajna iz Sarajeva, ki ni več niti srbohrvaščine, kamo — li še slovensčine, dasi službuje že 10 let v Bosni. Čast dr. Monschajna kot strokovnjaku, ki je uredil bosansko pošto hranilnico, nikakor pa ne gre, da se pošlila na revizijo urada, čejar službeni jezik je slovenski, mož, ki ne razume niti besedice slovensčine. Nadejamo se, da bo ta revizija kmalu končana in da se bodo v bodoče na takšno revizijo pošiljali uradniki, ki bodo imeli ne samo potrebno strokovno, marveč tudi jezikovno kvalifikacijo.

Drobiz (papirnat) mestne občine mariborske. Ker je mestna občina mariborska, a na njo nima položila zadostno kritje za papirni drobiz, ki ga je izdala, se ta drobiz prizna kot veljavno plačilno sredstvo, ki je smejo sprejemati zlasti tudi državne in druge javne blagajne. Občinstvo se pa opozarja, da je veljavnost drobiza omejena na okoliš mestne občine mariborske in da se mora drobiz potegniti iz prometa najkasneje 30. junija 1920.

Uspešen promet na Južni železnici v Avstriji. Obratno ravnanje slovenskega ljudstva: Počasnji od ponedeljka, dne 19. t. m., se na vseh progah južne železnice v območju obratnega ravnanja Dunaj, torej v Nemški Avstriji, ukine vse osebni promet do daljše naredbe.

— **Dolenjske železnice.** V upravni svet Dolenjskih železnic imenovala je vlada sledeče gospode kot zastopnike državnih in deželnih interesov: Rajka Goloba, umr. železniški ravnatelj, Ant. Klinarja, gradbenega ravnatelja, dr. Karel Trillerja, predsednika likvid. komisije, in Mat. Zamida, višjega ravnatelja dež. uradov. V včerajšnji seji upravnega sveta je bil poleg tega še kooptiran g. mestni župan dr. Ivan Tavčar. V izvrševalni odbor so bili izvoljeni razum predsednika Frana Šuklje gg.: Golob, Hribar, Zamida in ravnatelj trbovelskega premogovnika Skubec. Prihodnji redni občni zbor delničarjev »Dolenjskih železnic« bode sklican čim prej, bržkone že meseca marca. On bo še par upravnih svetnikov izvolil, upamo, da se pri tej priliki ugodno mnogetletni in povsem utemeljeni želji prebivalstva ob kočevski progi po lastnem zastopniku.

— **Povratek jugoslovenskih vjetrov iz Italije.** Včeraj jutraj je dospel v Ljubljano prvi večji transport jugoslovenskih vjetrov iz Italije. Pred teden dni je odšel iz Verone preko Inomosta v Maribor, kjer je bila tridnevna karentina. Transport so tvorili po večini Bosanci, ki so bili takoj dirigirani v svojo domovino, dočim je bil odstop 50 mož dirigiran v Ljubljano. So to po večini pripadniki nekdanjega 17. pešpolka, ki so bili vjeti pri prevratu na italijanski fronti. Značilno za italijansko propagando med našimi vjetrovi je, da so se nekateri zelo čudili, ker v Ljubljani še ni »boljševiške vlad«, kakor so jih učili Italijani. Oficijelno jih ni nikdo sprejel, niti pogostil.

— **Pogreb Frana Voha,** o katerem smo v soboto poročali, da je na tako tragičen način ponesrečil na državnem kolodvoru, je bil včeraj ob 3. popoldne iz mrtnice pri Sv. Krištofu po Dunajski cesti na novo pokopani. Železničarji so mu priredili lep spreved.

— **Mrliči tatovi.** Policija je zasedla 11 članov, mladoletnih dečkov broječo organizirano tatinsko družbo. Dva sta kradla in sicer je eden ukradel pri krznarju Waneku za 3000 K krznarije, drugi pa pri Jaxu za 4500 gumijastih čevljev. Ukradene stvari so ostali potem dalje razpečevali. Živel so mladeniči zelo dobro.

— **Tatvina.** Janku Subajkoviču, trgovskemu pomočniku v Zagrebu, so ukradli potni kovčeg s 1300 lirami in drugimi potrebščinami. — **Trgovcu Francu Sršenju** iz Lutomere je bila ukradena večja množina manufakture v vrednosti 2695 K, katero je bil nakupil v Ljubljani pri tvrdkih Gerkman in Lenasi ter Kendi.

— **Požar v šišenskem gozdu.** Dne 18. t. m. je nastal v šišenskem gozdu nad hotelom Bellevue požar, katerega je pravčasno opazil stražnik Okulović Franc. Požar je na prostoru 400 m² napravil znatno škodo, ker je uničil mladi gozdni nasad. Škodo cenijo na 2000 K. Domnevali, da so se otroci igrali z ognjem.

— **V Braunsčlavih so tatovi v sredo 7. t. m.** ukradli kmetu Ivanu Novaku enega najlepših konj v vrednost 8000 K v času, ko je vsa družina bivala pri maši. Tatove so zasledovali do Male Nedelje, a brez uspeha. Kmetje, zaklepajte hleve!

— **3. februar se bliža in z njim žrebanje Dobrodelne efekte loterije,** katero prireja društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani. Čisti dobiček te loterije je namenjen slepcem, sirotam in invalidom. Dobitkov je 1317 in skupni vrednosti 80.000 K. Glavni dobiček je vreden 20.000 K. Srečke so po 2 K in se naročajo v loterijski pisarni v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Ker je do žrebanja le še 14 dni, zato hitite z naročili! Naročite po več srečk skupaj!

Seja upravnega odbora „Na redne tiskarne“ je v ponedeljek ob 18.

Kultura.

— **Slovensko marionetno gledališče** se odprlo jutri, dne 20. januarja ob 16. v Mestnem domu s »Prologom«, ki ga je priredil dr. Ivan Lah, nakar se vrši pravljica na igra »Carobne gosle«. Lutke in dekoracije je slikal Milan Klemenčič, zastor pa Ivan Vavpotič. Vstopnice se dobivajo v prodajalni pri blaginji Dramskega gledališča od 10. do 12. in pred predstavo pri blaginji.

— **Simfonijski koncert v Mariboru.** Z zadostnim smotom zapustili Götzovo koncertno dvorano, v kateri je otvoril g. vojaški kapelnik Ferdo Herzog serijo napovedanih velikih simfoničnih koncertov s celim tudi z domačimi močmi pomnoženim vojaškim orkestrom. Ukusno sestavljeni spored je moral vsakega zadovoljiti. Oglašili so se po dolgem molku Smetana, Schubert, Borodin, Debussy in Grieg. Schubert in Debussy! Prvi odkritorec, blagolosen, orkestralno priprost, toda močnej v stavbi, slednji poln kipeče življenjske sile in uživanja, nemiren, očen in drzen. Smetana, Borodin in Grieg, osnavečati narodno dušo oz. štopo, morja Kako živo slika Borodin, ruski državni svetnik in profesor na kirurški akademiji, štopo. Poisti ruski blagolosen, moči raste pesni oči in daljine govora. Ruski moči in raste ostala govora.

lja karavano skost pustino. V daljini se združila in spolita ruska in azijska melodija. Stepeni veter dovaja te zvoke vse tise in tise, dokler vse ne utone v nepreglednem peščenem morju. Vse proizvajane skladbe so bile fino nastudirane, z razumevanjem tolmačene in proizvajane. Pohvale in priznanja ni primanjlovalo. Lovorjev venec, ki je bil g. Herzogu poklonjen, je le pripoznanje velikega truda in požrtvovalnosti, s katero je v kratkem času svojo glasbeno armijo do take višine izvežbal. V Griegovem klavirnem koncertu s spremljevanjem orkestra je pokazal Mariborčan, virtuoz na klavirju, g. Herman Frisch, presenetljivo tehniko in umetniški čut. »Il a de la planche«, bi Francoz rekel. Je prvovrsten virtuoz. Želim, da bi tudi naslednji simfonični koncerti tako napolnili dvorano. Ne morem prikriti želje, ki se mi je vzbudila ob poslušanju tega koncerta, da bi tudi naši jugoslovenski mlajši skladatelji — starejšim zastopni pridigam — z glasbo začeli razkrivati glasbeni zaklad našega juga z njegovo liriko in karakteristiko in naj bodo tudi zastopniki napredne struje. Poslušajte utripanje domače zemlje do Vardarja dol in narodne duše!

— **Narodno češko gledališče v Brnu** je otvorilo svojo 1. sezono 23. avgusta lani v krasnem velikem poslopiju bivšega nem. gledališča; dne 1. sept. se je otvorilo staro češko gledališče in 9. septembra se elegantna reduta. Tako igrajo Čehi v Brnu ob enem v treh poslopijih. V velikem poslopiju prirejajo veliko dramo in opero, v starem dramo, opereto in spevoigrjo, v reduti pa le pisatelji Vaclav Stech, operni šef je skandinavne drame in koncerte. Ravnatelj je datelj Fr. Neumann, vrhovni režiser Vladimir Márek, dramaturg je pisatelj Jiří Mahen, šef opreme pa akad. slikar F. Šnajder. Poleg teh deluje še nekaj režiserjev in kapelnikov. Tekom prvih 100 dni je imelo brnsko češko gledališče 45 premier. Neverjetno število. Pred literarnimi dramami je vselej predavanje. Orkester prireja večkrat koncerte klasičnih in modernih skladateljev. Te v Ljubljani zlasti pogrešamo. Opera je uprizorila: Janačkov Jenuša, Mozartovo Piščalko, 3 Smetanova dela, Verdijsko Aida in Traviato, Dvořakovo Rusalko, Fibichovo Hedy, Kovaricove Pso-glavce in Bizetovo Carmen ter Puccinijsko Butterfly; opereta je prinesla Nedbalovo Poljsko kraljico, Sullivanovo Mikada, Hervéjevo Nitouche, Heubergerjev Ples v operi in Plamartovo Nedožnost s kmetov; balet pa Novak-Nedbalov »Z pravilnice do pravilnice«. Vse drugo je oskrbel drama, ki goji poleg češke dramatike zlasti francosko in angleško. Ravnatelj Stech toži, da je inteligence v Brnu za dramo še malo in da manjka vobče še gledališke kulture, tako da ni možno niti najzanimivejših dramskih novitet igrati izven abonementa. Osebe deluje z vzorno upomo, a je še premajhna. Omotno stoji češko gledališče v težkem položaju, ker daje Brno Čehom le 200.000 kron podpore na leto ter plača deloma kurjavo in luč, a Nemcem še danes — 100.000 K. Zanimivo je, da je pri občini gledališki referent Nemeš, ki dela težave češkemu gledališču in da so med obč. svetovci še danes nasprotniki češ. gledališča. A ti nasprotniki niso Nemci, nego Čehi! Nemške predstave se vrše v istem velikem poslopiju, a le dvakrat na teden; toda Nemci posejajo pridno tudi češke predstave. Ravnatelj Stech hoče napraviti iz svojega gledališča umetniški zavod prve vrste, ki bo tekmoval z Narodnim divadlom v Pragi.

— **Tečaj za poljiščno ima pouk ob tor-kih in petkih od 6. do 7. ure zvečer** na realni gimnaziji na Poljanah. Prihodnjo uro (v torek, dne 13. januarja) se sprejemajo še novi člani. Za dijake je učnina znatno znižana.

— **Udruženje visokoškolskih učnih moči.** Dne 6. januarja se je vršila v avli zagrebške univerze ustanovna skupščina učiteljev, profesorjev in docentov vseh visokih šol v Zagrebu. Na tej skupščini so se postavili temelji udruženju vseh visokoškolskih učnih moči v Zagrebu. Čim se združijo visokoškolski profesorji tudi v drugih vseučiliških mestih, stoji zagrebško udruženje z njimi v najtesnejši zvezi.

Novo telefonske pristojbine.

S 1. januar, so stopile v veljavo nove telefonske pristojbine, in sicer: Naročniške pristojbine v kraljevem prometu. Letna naročniška pristojbina (naročnina) samostojnih naročniških postaj, priključenih centrali v okolici mesta, ki ima telefonsko centralo, je ta — a) Pri omrežjih z več kakor 100 naročniki: a) Hoteli, restavracije, kavarne, slaščičarne, buffeti, točilnice, pivnice, tovarne, delavnice, odvetniške pisarne, lekarne, trgovine, agenture, banke in hranilnice, gledališča, igranje, kabareti, kopališča, klubi in vsi ostali prostori, ki služijo za javna zbiranja, kakor tudi javne naročniške govorilnice, plačujoče letno naročnino 240 dinarjev. b) Uredništva časopisov, zasebna stanovanja, državne in občinske oblasti plačujoče letno naročnino 180 dinarjev. c) Za telefone, postavljene v stanovanjih državnih uradnikov, se plača letna naročnina 120 dinarjev. d) Poštini in brzojavni uradniki in dobrodelna društva, ki delujejo brez dobička, plačujoče za telefone, postavljene v njihovih stanovanjih, 72 dinarjev na leto. B. Pri omrežjih s manj kakor 100 naročniki, je določena letna naročnina: Za naročnike, našteje pod a) 180 dinarjev, pod b) 140 dinarjev, pod c) in d) 72 dinarjev. Za napravo (inštalacijo) telefona naročnikom vseh prej naštetih vrst plača naročnik 50 dinarjev v naprej. Naročniške pristojbine kakor tudi pristojbine za vzdrževanje se plačujejo ob priliki naprave telefona vnaprej do konca tekočega leta, drugače pa v začetku meseca januarja in julija vsakega leta polletno vnaprej. Podcentrala (dva glavna in postranska naročniška postaj). Ako želijo naročnik iz raznih svojih prostorov uporabljati telefon, mora dobiti podcentralo. Vsi inštalacijski stroški, kakor in oprema, so plačani vnaprej.

sporednim (postranskim) naročnikom (postranske postaje), je podcentrala. Podcentrala sestoji iz enega ali več v centrali napeljanih vodov in iz enega ali več sporednih aparatov, ki se s pretikom (skopčalom) priključujejo vodni. Pristojbina za vsak sporedni (postranski aparat) to je dosedanje notranje postranske postaje) je 72 dinarjev na leto. Za podcentralo (pretikalo) samo naročnik ne plača ničesar. Ako sporedni aparat ni v istem poslopiju ali na istem zemljišču kakor glavna naročniška postaja, je treba za vsak sporedni aparat plačati isto naročnino, kakor za glavno naročniško postajo. (Dosedanje zunanje postranske postaje). Naročnik podcentrala, katere leži izven notranjega mestnega področja, plača letno kilometrino (razdaljni pribitek) za vzdrževanje voda in enkratne dejanske stroške priključitve. Ako spaja podcentralo več nego en vod s telefonsko centralo, je plačati letno naročnino za vsak vod posebej. Za premostitev telefonskih postaj v mestnem področju (v oddaljenosti do 2 km od telefonske centrale) se plača 50 dinarjev; za premostitev telefonskih postaj v izvenmestnem področju (v oddaljenosti čez 2 km od telefonske centrale) je treba plačati razven pristojbine 50 dinarjev še dejanske stroške, kateri odpadejo na delo v izvenmestnem področju. Za premostitev telefonskih postaj v istem poslopiju ali prostoru kakor tudi za izmenjanje in smenjanje aparatov, zvoncev in ostale opreme plača naročnik dejanske stroške. Naročnina za signalni aparat znaša letno 20 dinarjev, a za izvršilo 10 dinarjev. Za telefonske postaje v izvenmestnem področju (to je, katere so oddaljene več kakor 2 km od telefonske centrale), mora plačati naročnik razven prej navedenih pristojbin, še dejanske stroške za zgradbo izvenmestnega dela telefonskega voda; razen tega plača še 2 dinarja na leto od vsakega započeti 100 m proge za vzdrževanje. Za melo med mestnim in izvenmestnim področjem se smatra krog, zarisan s polukromom od 2 km okoli telefonske centrale. C. Glede združnih telefonov velja sledeča odredba: Naročniki združnih telefonskih postaj, priključenih na telefonske centrale Maribor, Celje in Rogaske Slatina, plačajo od 1. januarja 1920 naprej za uporabo svojih postaj te — le letne pristojbine: 1. Ako je na enem vodni priključena samo ena združna postaja, ker priključitve ostalih združnih postaj še ni izvedeno, plača naročnik take postaje, tudi ako je združna, pristojbino za celo postajo. 2. Ako je na enem in istem vodni priključene več naročniških združnih postaj, plačajo naročniki takih postaj: a) za polovico telefon 170 dinarjev; b) za četrtinski telefon 130 dinarjev. Ko se pa zgradi za vsako tako postajo poseben vod, plačevali bodo začenši s prvim dnem naslednjega meseca redno naročniško pristojbino. V bodeče se ne bodo več nanovo priključile take skupne postaje in ravnateljstvo se bo brizalo za to, da zgradi sedanjim takim naročnikom po možnosti čimprej posebne vode. D. Počeniši od 1. januarja 1920 veljajo sledeče telefonske pristojbine za enoto navedenega pogovora: 1. V kraljevem prometu in telefonskih govorilnic, kakor do sedaj, 20 para ali 80 vin. 2. V medkrajevnem prometu: I. nas, oddaljenost od 100 km do 200 km, 2 dinarja ali 8 kron; II. nas, oddaljenost čez 200 do 400 km, 3 dinarje ali 12 K; IV. nas, oddaljenost čez 400 km, 4 dinarje ali 16 kron. Poziv na pogovor in odnove pogovora stane 1 dinar ali 4 kron. Časovni pogovori med 21. uro in 6. uro zjutraj za priobčene v časopisih uživalo ugodnost 50 odst. znižanja pristojbine. Ker se vrši plačilo zgoraj navedenih pristojbin pri nas v kronski veljavni, se moralo zaračunati dinarji napram kroni po uradnem tečaju, kateri je sedaj: 1 dinar ali 4 kron. — Telefonski naročniki, kateri niso zadovoljni z navedenimi naročniškimi pristojbinami, lahko odnove svoje telefonske postaje. S kolkom 2 K opravi pisarna odnove se mora predložiti poštenu ravnateljstvu v Ljubljani do 15. januarja 1920. — Ljubljana, dne 6. januarja 1920. — Direktor pošte in telegrafa za Slovenijo: Dr. Debelak m. p.

Gospodarske vesti.

— **g. Protestni shod mesarjev v Mestnem domu.** Včeraj ob 10. dopoldne je bil v ljubljanskem Mestnem domu protestni shod mesarjev cele Slovenije proti najnovjšim določbam glede maksimalnih cen kozjem in mesu. Shod je bil zelo dobro obiskan in so prišli zastopniki mesarskih združenj iz vseh večjih krajev in mest Slovenije, tako iz Celja, Maribora, Novega mesta itd. Pod predsedstvom mesarja g. Pavlina iz Trebnjega je shod živahno razpravljal o sedanji gospodarski krizi in dragini. Čuli so se trezni nasveti, izrekle pa so se tudi ostre in trpe kritike proti carini, tihotapstvu živine v tuje države in na Hrvaško, zlasti ostro so vsi govorniki napadali delovanje od države podpirane »Vnovčevalnice za živino in mast«. Vsi poročevalci so bili za prosto prodajo koz, za strogo odredbo proti tihotapstvu, za odstranitev velikih in malih prekupevalcev, kajti ti edini vertžijo z živino. Zlasti temperamentni so bili v svojih izjavah mesarji gosp. Marčan iz Ljubljane, g. Reberšek iz Celja, o. Kiribisch iz Maribora, dalje g. Jesih iz Ljubljane, ki je ostro kritiziral izvozeno politiko, da Vnovčevalnica, že dva meseca nima masti, a jo pošilja dromom preko meje. Shod je enoglasno sprejel resolucije v gorenjem smislu. Resolucije odločno zahtevajo: a) takojšnje uklenjenje delovanja Vnovčevalnice, b) prosto trgovino kos in c) dolgoročno živino.

— **Centralizacija veleposredstev.** »Epohe« javlja: Iz poučenih krogov smo izvedeli, da se namerava izvršiti centralizacija vseh veleposredstev, gozdov in rudnikov, posebno v Bosni. Na ta način bo imela država velike koristi, ker se bo s centralizacijo naše gozdarstvo in rudništvo brzo dvignilo. To vest je treba vsaj za sedaj sprejeti z rezervno.

— **g. Madžarska** je imela z našo državo poseben dogovor zaradi nabave živil. Po tej pogodbi je bila, kakor poroča »Trgovinski glasnik«, upravičena kupovati pri nas nekaj tisoč vagonov žita in moke, toda le za zdravo tujo valuto. Madžar, je izpolnila svojo obvezo, ali tujo zdravo valuto je kupila na našem trgu, toda na kvar našemu gospodarstvu v madžarske krome.

— **Genova, prehodna luka za švicarsko trgovino.** Avtonomni konzorcij genovske luke je podpisal v Bernu, Curihu in Bazileji pogodbo, v kateri se je zagotovil privilegij vsega švicarskega tranzita. S to pogodbo so težko prizadete luke v Antverpnu, Rotterdamu in Hamburgu, ki so imele dosedaj nekaj monopol na švicarski uvoz in izvoz. S tem je tudi prekrizan račun marseillski tranzit iz belgijskih, holandskih in nemških luk v svojo.

— **Pese ima Nemčija v poslovnem letu 1919/20 mnogo manj na razpolago kakor lani,** tako da bo pridelala komaj 1.600.000 ton sladkorja namesto 3 milijone kakor lani. Pomanjkanje sladkorja bo tako v Nemčiji zopet občutno. Na Češkem pa je neizmerno škodoval sladkorni proizvodnji sneg koncem septembra in v oktobru leta 1919.

— **g. Sukneno blago iz Češke.** LDU. Beograd, 12. januarja. Minister za prehrano je sklenil s češkim trgovcem sukna dogovor za veliko dobavo blaga. Naročeno sukno ima priti v Beograd v drugi polovici februarja.

— **g. Blago za našo državo v Trstu.** LDU. Beograd, 12. januarja. Ministrstvo za prehrano je osnovalo v Trstu svoj poseben odsek, katerega naloga bo, prevzemati blago, ki prihaja v Trst za našo državo.

— **g. Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani** bo v svoji seji po 15. januarju 1920 oddajala tračnice, barake, železniške vozčke za poljski tir in mlarne. Za vloženje prošnje za te predmete se bodo upoštevale, nove prošnje naj se vlože pravočasno za navedbo ponudnih cen.

— **g. Pristojbine v čekovnem prometu.** Ministrstvo za pošto in brzojave je povišalo s odlokom št. 21329 z dne 28. dec. 1919 pristojbine v čekovnem prometu pri kr. pošti ček. uradu in pri poštini hranilnici v Sarajevu zaračun s 1. t. m. in sicer: 1. Manipulacijsko pristojbino na 10 v od vsakega uradnega opravila (vključno), ki se vrši na računu (od vloge, nakaza, pripisa, obremenitve). 2. Proviljo od vsake obremenitve na 2/5 per mille do zneska 5000 K (40 v od 1000 K) in 1/5 per mille od zneska, ki presega svoto 5000 K (20 v od 1000 K). S skupnim čekom se smejo posamezni zneski — kakor do sedaj — nakazovati do 20.000 kron. Obremenitve v klirinskem prometu in zneski, katere pošilja ček. urad s poštnimi nakaznicami so kakor do sedaj, prosti provizije.

— **Obnovitev belgijske industrije.** Glasom poročila belgijske legacije v Beogradu, so dela obnove belgijske industrije že toliko napredovala, da je misliti na zopetno vzpostavitev kupcijskih zvez s svetovnimi tržišči. Kot predmete, ki jih bo Belgija v kratkem izvažala, navaja legacija naslednje: steklo, šipe, zrcala, kozarci, steklenice, potrebščine za razsvetljavo, cement, keramične kocke iz cementa in glin, lovske puške, različni kemični materiali, barve, lake, volnene tkanine, klobučevina, izdelki iz usnja, obvala iz usnja, torbice za dame, klobučarske izdelke, barvast papir, igrane karte, molitvenice, sveče, podobne, žigalice, pohištvo, igrače, sukanec, svilu, material za telefonske in brzojavne naprave, žeblice, vijake, kuhinjsko in emajlirano posodo, kovinske izdelke za pohištvo, potrebščine za razsvetljavo, kandile, vodovodne in plinske cevi, material za železnice, vagoni, poljedelsko orodje, nožarske izdelke, kirurške instrumente, šipke, bombaževе tkanine, 18 plavčev je že v obratu. Število obnovljenih obratov naraslo od meseca do meseca. Nadalje informacije je dobiti pri »Legation de Belgique« v Beogradu.

— **g. Borza.** LDU Dunaj, 17. januarja. (ČTU) Deviza na Curih denar 3875, blago 3879. Kurzi v prostem prometu: Zagreb denar 247, blago 262. Praga denar 349, blago 374. ŠHS kronske note denar 225, blago 240. LDU Curih, 17. januarja. (ČTU) Kurzi curiške devizne centrale: Notacija na Dunaj 2.20, Praga 8.00, London 20.70, Pariz 48.50, Milan 40.50. Avstrijske kronske note zročane in nežročane 2.50.

Dopisi.

— **iz Cerkmaj.** Sokol v Cerkmaji se trdno spi. Uspešno pa že deluje njegov »Dramatični odsek«, ki nas tu pa tam razveseli s kakšno igro na novem odru. Na novega leta dan nas je zopet počastil z bogatim sporedom in zlasti se je dramatična slika »Satane« proizvajala v splošno zadovoljnost občinstva. Predstava je donesla čez 900 K čistega dobička, kar vseh slabega vremena nikakor ni podcenjevali. Zeleti bi bilo, da bi se i naš Sokol skoraj predramil iz vojne spantja ter zopet začel uspešno delovati. V to nam pomoz! Bog!

V Orisk pri Celju so igrali v nedeljo dne 11. januarja »Dosednja ljub-

ta«. Igra je nad vse pričakovano lepo uspeša. Vloge so bile tako srečno razdeljene, da se je zdelo, da so na odru pravi šolani igralci. Kako čustveno je igrala Manica Martinek in Križavci sta bila naravnost občudovanja vredna. Enako Dolef. Čast vrlim grškim fantom in dekletom, ki se niso strašili nemalera truda. Le pogumno naprej!

— **iz Rogaske Slatine** nam pišejo: Da si danes nekateri ljudje domišljajo, da smejo že prav vse storiti brez oblaščenega dovoljenja, kaže dejstvo, da si je neki tukajšnji kajžar na svojem prostoru tik pred kolodvorom ob progi naredil veliko mlakuzo v svrhu pridobivanja ledu. Ne glede na to, da bile taka naprava najprimitivnejšim zahtevam zdravilišča v obraz, moralo bi se že z ozirom na higijeno kaj takega nemudoma prepovedati. Opozorjamo na to zdravstveni svet v Ljubljani in pa okr. glavarstvo v Ptuj!

Raznoterosti.

— **Prostitucija na Dunaju.** »Der Abend« poroča, da se nahaja na Dunaju 1500 pod policijskim nadzorstvom stoječih prostitutk. Število onih žena in deklet, ki se vdajajo skrivaj prostituciji, je naraslo na 25.000. To število se od dneva do dneva pomnožuje. Te dni je izvršila dunajska policija pogon, pri katerem je prišla nad 1000 deklet, ki so se vdajale prostituciji. Izmed teh je bilo 800 spolno bolnih, to je več kakor 55 odstotkov. Med aretiranimi se nahajajo dekleta iz najboljših rodbin. List pripominja, da je beda na Dunaju tako velika, da celo očetje in matere, ki zavzemajo sicer ugledno socialno pozicijo, ne zadržujejo več svojih hčera, da bi ne hodile ponoči na ulico, da si nekaj zaslužijo.

— **Dohodek od luksuznih predmetov.** Pristojbine v New Yorku ima velik dohodek od luksuznih predmetov, zlasti od dijamantov in raznih draguljev, ki se jih največ uvozi iz Holandije, kjer se dijamante najbolj brusijo. Bili so že dnevi, ko je imelo pristanišče samo na dijamantih dohodka 65.000 funtov. Lani se je pokazalo, da imajo Zedinjene države več nego polovico dijamantov sveta, ki so v prometu.

— **Požar v Florisdorfu.** V obsežnih poslopih delavnice za popravilo vagonov, ki jih ima Severna železnica v Florisdorfu, je v soboto zjutraj izbruhnil požar, ki je uničil enega zmed največjih objektov. Škoda je ogromna in tem bolj občutna, ker je ogenj uničil veliko število strojev.

— **Angleška vojska med vojno.** Kakor navajajo uradni viri, so posamezni deli britanskega imperija med vojno prispevali k armadi v nastopnih izmerah: Velika Britanija je postavila 5.700.000 mož, Kanada 641.000, Avstralija 416.000, Nova Zelandija 220.000, Južna Afrika 136.000, Indija 1 milijon 406.000 in ostale kolonije 135.000 mož. Skupno število vsega tega vojsstva znaša 8.654.000 mož. Padlo jih je 851.000, ranjenih je bilo 2.067.000, pogrešanih in vjetih pa 142.000 mož. Ameriška armada je za časa svoje največje jakosti štela dva milijona mož. Britanska armada je, ko se je sklepalo premirje, štela 1.165.000 mož, med njimi 412.000 pušk.

— **Poplava na Francoskem.** »Chicago Tribune« poroča iz Pariza: Povodenj na Francoskem narasla čim dalje bolj vzemirljivo. Okraja Austerlitz - Orsay in Auteuil sta popolnoma preplavljena. Cestne železnice ob reki so ustavile promet. Postaje podzemne železnice so skoro popolnoma nedostopne. Na kolodvoru v Orsayu delujejo močne sesake. V mnogih okrajih Pariza je mogoče prečkati ceste samo z vozovi. Vasi v okolici so večinoma popolnoma poplavljenе. Najbolj je narasla reka Oise pri Compiègneu. V mestu Chateau Thierry stoji voda v pritličju hiš tri čevlje visoko. Prebivalstvo je začelo zapuščati svoja stanovanja in išče zavetja v zasilnih zgradbah.

— **Bivši avstrijski vojni minister Pittreich.** Bivši avstro - ogrski vojni minister Pittreich je dne 13. januarja umrl v 79. letu.

— **Kako je bil Trocki ustreljen.** »Vossische Zeitung« poroča iz Kodanija: Glede na govorico o umoru Trockega poročajo nastopne posameznosti: Trocki je šel na ogroženo fronto, kjer je vsled notranjih nemirov dezertiral množica vojaštva ter je skušal z veljavno besedo vzpostaviti red. Pri tej priliki je naperil proti poveljuločemu generalu Borisovu silne očitke. General mu je precej ostro odgovarjal, na kar je Trocki v največji sili zapovedal, postaviti generala nemudoma pred prvi zid in ga ustreliti. Še preden pa je mogel voljak povelje izvršiti, je generalov pribočnik pognal revolver in trikrat ustrelil na Trockega, ki je kmalu nato izdihnil. »Vossische Zeitung« pripominja, da je treba seveda počakati, da se vest potrdi.

— **Usoda schönbrunškega parka.** Kurija priključuje na Dunaju. Zato so bili dovolili revežem, da smejo pobirati suhljad po schönbrunskem parku. Pobirali so, ali kmalu so se dobili ljudje, ki so segli po vejah in lomili drevje, da bi bili kmalu onpstošen park, ako bi trajalo to še nekaj časa. Dogmalo se je, da so počeli to ljudje, ki niso reveži ali so se hoteli okoristiti s to priliko in nabrati kurivo, katero bi potem prav drago prodajali.

— **Češkoslovaška razstava v Parizu.** General Pellé, glavni poveljnik češke armade, hoče organizirati letos razstavo češkoslovaške narodne umetnosti v Parizu, imenovan je odbor, ki se bavi s to organizacijo.

— **Spiti v Dalmaciji** šteje po najnovejšem popisu 4399 kmetov, 6659 delavcev in 17.527 ostalega meščanstva, torej skupaj 28.575 prebivalcev.

— **3800 K** za mesečno sobo. Neka Ida Bondilova v Pragi je oddala nekemu podnajatniku sobo za 70 dinarjev na mesec. Zatevala je plačilo v dolarjih, to je po češkem kurzu 3900 K na mesec. Na uradu, ki se bavi s odevati in navlačili obo, se dobiča za to primerno plačilo.

Podružnica Ljubljana. JADRANSKA BANKA Podružnica Ljubljana.

Delniška glavica: K 30.000.000.

Rezerve: okrog K 10.000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice

Vloge na tekoči in žiro računa proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPEJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Centrala:

Tret.

Podružnice:
Ljubljana, Zagreb, Beograd, Kotor, Metković, Rijeka, Šibenik, Zadar, Trst, Split, Makarska, Dubrovnik, Ploče, Tuzla, Sarajevo, Mostar, Banja Luka, Novi Sad, Beograd, Kotor, Metković, Rijeka, Šibenik, Zadar, Trst, Split, Makarska, Dubrovnik, Ploče, Tuzla, Sarajevo, Mostar, Banja Luka, Novi Sad.

POSREDOVANJE: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

POSREDOVANJE: Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE TRGOVSKO KREDITE pod najugodnejšimi pogoji.

DAJE PREDUJME: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Sestanovalka. Išče se samostojna boljša stanovalka. dama (gospa) kot sosa. Imela bi držati veredu 2 sobi, radi tega pa prosto stanovanje. Cenj. ponudbe pod „Začetnik/423“ na uprav. „Slovenskega Naroda“.

Inteligentna gospodinja zmožna slovenskega jezika, absolventka trgovske šole, želi primerno službo. Gre tudi k otrokom. Ponudbe pod „S. T. 300/409“ na upravo „Slov. Nar.“.

Gospodinja, ki bi se rada pričela slovenskega, venščine, išče stanovanja s hrano pri boljši rodbini v Ljubljani. Ponudbe pod „Četka Nemka/390“ na uprav. „Slov. Naroda“.

Absolvent dvorazredne trgovske šole. med vojno rač. podčastnik, ki je sedaj popolnoma prost vojaštine, želi primerno službo pri kakoli trdki ali kakoli večji trgovini. Ponudbe pod „Vesten/392“ na uprav. „Slov. Naroda“.

Kontoristinja

s prakso, prvovrstna samostojna moč, popolnoma večja slovenskega, nemškega in vsaj deloma hrvaškega jezika v govoru in pisavi, stenografije, strojepisja kot vseh pisarniških del, se pod zelo ugodnimi pogoji takoj sprejme. Ponudbe na upravištvo „Slovenskega Naroda“ pod „št. 260.“

Knjigovodja

se išče za tovarno usnjati. Zahteva se popolno znanje dvojnega knjigovodstva, samostojnega vodstva pisarne in znanje slovenskega in nemškega jezika. Prednost imajo oženjeni in tudi srbohrvaščine zmožni. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravništvo „Slovenskega Naroda“ pod „USNJE/391“.

Jamski les

kupi večje množine št. Jamški prometopkop And. Jakič, Krmelj, Dolensko.

Sprejmo se prvovrsten žagar v tovarni lesnih izdelkov Igor. Gameljno p. št. Vid nad Ljubljano.

Služkinja

vešča tudi gospodinja, se sprejme za na doželo. Oglašiti se je pri Vidu Bratovič, Zg. Gameljno, p. št. Vid nad Ljubljano.

Kolesa

rabljena, kupuje J. Goro, Ljubljana, Gosposvetska c. št. 14.

Gradbeni les

vsake vrste in vsake količine kupuje takej meka domača tvernica v Sloveniji. Ponudbe na uprav. „Slov. Naroda“.

Iščem

nekoliko kilometrov rabljenih TRACNIC 7 ali 9 kg profila po možnosti z nekoliko okretališči in vozovi. Inženir I. Schwartz, Zagreb, Gajeva 59 Telefon 711.

Narodna banka d.d. v Zagrebu

potrebuje dva izvršna upravitelja za filiale v Dalmaciji in v Vojvodini. Reflektanti naj pošljejo ponudbe na tajništvo zavoda Ilica 7/I kat.

Narodna banka d.d. v Zagrebu

potrebuje nekoliko izvršnih uradnikov za blagajne in depot ter samostalnega izvršnega korespondenta. Nu ne ponudbe na tajništvo zavoda Ilica 7/I.

Karbidne svetilke

v najrazličnejših izdelavah in velikostih se dobe po zmernih cenah pri tvrdki SVETLA, Ljubljana, Mestni trg 25.

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica št. 102.

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ „IMPERIAL“ Opetija.	Sanatorij in veliko morskopališče „TERAPIJA“ Crikvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crikvenica. Telefon intern. 11.
Hotel-Pension in morskopališče „JADRAN“ Sušak-Reka. Telefon intern. 2-14.	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvršna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pojasniti za Crikvenico: uprava hotela „Miramare“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom; za Sušak: Središnji ured društva, Sušak-Reka. — Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka, Intern. telefon št. 9-9-9.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski. Tel. intern. 5.
Hotel-Pension in morskopališče „JADRAN“ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morskopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski.

NARODNA BANKA D. D. U ZAGREBU.

Zagreb, meseca januara 1920.

Povišenje glavnice od K 20.000.000 na 30.000 000

Poziv na subskripciju

25.000 komada dionica, glasećih na donosloca po K 400- naslovne vrijednosti u ukupnom iznosu od K 10.000.000-.

P. n.

Na temelju svojedobnog ovlaštenja izvanredne glavne skupštine, odlučilo je ravnateljstvo Narodne banke d. d. provesti povišenje dioničke glavnice i emisiju novih dionica pod slijedećim uvjetima:

1. Dionička glavica od 20.000.000— povisuje se izdajanjem novih 25.000 dionica po K 400— nom., dakle za K 10.000.000— na K 30.000.000—.
2. Posljednicama starih dionica pripada pravo na 2 stare dionice optirati 1 novu uz cijenu od K 445— po komadu nove dionice, zajedno sa 5% kamata od 1. siječnja 1920. do dana uplate.
3. Upisna mjesta primaju također upise novih dioničara uz tečaj od K 475— po dionici sa 5% kamata od 1. januara 1920. Ovima će ravnateljstvo od eventualno neop-tiranih komada dodijeliti komade prema svojoj uvidjavnosti.
4. Subskripcija počinje 10. januara, a svršava 31. januara 1920. a za subskripcije u Americi traje rok do 15. veljače 1920.
5. Nove dionice imaju kupon za godinu 1920., te im pripada pravo na dividendu za istu.
6. Protuvrijednost potpisanih dionica valja uplatiti odmah, a najkasnije do 31. januara 1920. odnosno 15. februara 1920. Uplate za nedodijeljene nove dionice povratiti će se skupa sa 3 1/2% kamata od dana uplate do povratka novca.
7. Subskripcija se objavljuje odnosno primaju prijave:

U ZAGREBU: na blagajni zavoda

- BEOGRADU: Prometna banka
- BRODU n/S.: Banka i mjenica Brdarić i drug, kao afilijacija Narodne banke
- DUBROVNIKU: Narodna banka d. d. Zagreb, filijala
- LJUBLJANI: Ljubljanska kreditna banka d. d.
- KRAJSKA: Kranjska deželna banka
- KMETSKA: Kmetška posojilnica
- OSJEKU: Banka J. Kraus i drug
- Sve filijale zagrebačkih banaka
- na RIJECI: Hrv. centralna banka d. d.
- u RUMI: Zadruga banka d. d.
- SARAJEVU: Hrvatska centralna banka

8. Posljednici starih dionica, koji žele u smislu točke 2. optirati nove dionice, valja da predlože kod gore označenih mjesta subskripcije: Točno ispunjenu i potpisanu prijaviću uz naznaku popisa brojeva starih dionica (u koliko nisu kod zavoda u pologu) ili međutimnicu starih dionica.

9. Repartaciju dionica subskribiranih u smislu točke 3. pridržaje sebi ravnateljstvo.

10. Tečajni (ažijski) dobitak, koji se polučiti kod izdavanja novih dionica, ide u korist redovite pričuvne zaklade odbivši troškove emisije i pristojbe, te dotacije morskopališkog zavoda.

11. Za provedbu ove emisije stvoren je sindikat, koji jamči uspjeh povišenja dioničke glavnice.

U SPLJETU: Zadruga savez

• ZEMUNU: Zemunska štedionica dok uplate mogu uslijediti također kod svih zagrebačkih zavoda te njih filijala

U sjedinjenim državama:

U NEW-YORKU: Garanty Trust Co.

- Emil Kiss, banker
- PITTSBURGHU PA: Union Savings Bank
- AKRON O.: Depositors Savings & Trust Co.
- MC KEESPORT PA.: Jos. Roth & Co.
- YOUNGSTOWNU: Dollars Savings Bank
- ROCHESTER PA.: All Nations Bank